

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. gruodžio 18 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė — Bendradarbiavimas civilinėse bylose — Reglamentas Nr. 4/2009 — 3 straipsnis — Jurisdikcija priimti sprendimą dėl ieškinio dėl išlaikymo priteisimo iš kitoje valstybėje narėje nuolat gyvenančio asmens — Nacionalinės teisės aktai, kuriais nustatoma jurisdikcijų koncentracija“

Sujungtose bylose C-400/13 ir C-408/13

dėl 2013 m. liepos 9 d. *Amtsgericht Düsseldorf* (Vokietija) nutartimi ir 2013 m. birželio 17 d. *Amtsgericht Karlsruhe* (Vokietija) nutartimi, kurias Teisingumo Teismas atitinkamai gavo 2013 m. liepos 16 d. ir liepos 18 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

Sophia Marie Nicole Sanders, atstovaujama Marianne Sanders,

prieš

David Verhaegen (C-400/13)

ir

Barbara Huber

prieš

Manfred Huber (C-408/13)

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Ilešič, teisėjai A. Ó Caoimh, C. Toader (pranešėja), E. Jarašiūnas ir C. G. Fernlund,

generalinis advokatas N. Jääskinen,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir J. Kemper,

* Proceso kalba: vokiečių.

— Europos Komisijos, atstovaujamos B. Eggers ir A.-M. Rouchaud-Joët,

susipažinęs su 2014 m. rugsėjo 4 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (OL L 7, 2009, p. 1) 3 straipsnio a ir b punktų išaiškinimo.
- 2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant du ginčus dėl išlaikymo išmokų: pirma, tarp S. Sanders, nepilnamečio vaiko, atstovaujamo motinos M. Sanders, ir D. Verhaegen, jos tėvo, ir, antra, tarp B. Huber ir jos sutuoktinio M. Huber, su kuriuo ji gyvena skyrium.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Reglamento Nr. 4/2009 4, 9, 11, 15, 23, 44 ir 45 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(4) 1999 m. spalio 15–16 d. Tampereje Europos Vadovų Taryba paprašė Tarybos ir Komisijos nustatyti specialias bendras procesines taisykles, kuriomis būtų supaprastintas ir paspartintas tarpvalstybinių ginčų, susijusių, *inter alia*, su ieškiniais dėl išlaikymo, sprendimas. Ji taip pat paragino panaikinti tarpines priemones, kurių reikia norint prašomojoje valstybėje narėje pripažinti ir vykdyti kitoje valstybėje narėje priimtą teismo sprendimą, ypač teismo sprendimą dėl ieškinio dėl išlaikymo.

<...>

(9) Išlaikymo kreditorius turėtų galėti vienoje valstybėje narėje lengvai gauti sprendimą, kuris automatiškai būtų vykdytinas kitoje valstybėje narėje netaikant papildomų formalumų.

<...>

(11) Šio reglamento taikymo sritis turėtų apimti visas išlaikymo prievoles, kylančias iš šeimos santykių, tėvystės ar motinystės, santuokos ar giminystės, kad visiems išlaikymo kreditoriams būtų užtikrintos vienodos sąlygos. Šiame reglamente terminas „išlaikymo prievolės“ turėtų būti aiškinamas autonomiškai.

<...>

(15) Siekiant užtikrinti išlaikymo kreditorių interesų gynimą ir skatinti tinkamą teisingumo vykdymą Europos Sąjungoje, turėtų būti pritaikytos jurisdikcijos normos, nustatytos [2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42)]. Ta aplinkybė, kad atsakovo įprastinė gyvenamoji vieta yra trečiojoje valstybėje, nebeturėtų būti priežastis netaikyti Bendrijos normų dėl jurisdikcijos ir nebeturėtų būti nuostatų nukreipiančių į nacionalinę teisę. Todėl šiame reglamente turėtų būti nustatyti atvejai, kuriais valstybės narės teismas gali pasinaudoti papildoma jurisdikcija.

<...>

(23) Siekiant apriboti bylos nagrinėjimo pagal šį reglamentą išlaidas, būtų naudinga, ypač teismo proceso šalims, kuo daugiau naudotis šiuolaikinėmis ryšių technologijomis.

<...>

(44) Šiuo reglamentu turėtų būti iš dalies pakeistas Reglamentas <...> Nr. 44/2001 pakeičiant to reglamento nuostatas, taikytinas išlaikymo prievolėms. Atsižvelgdamos į šio reglamento pereinamojo laikotarpio nuostatas, valstybės narės nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos išlaikymo prievolių srityje turėtų taikyti ne Reglamento <...> Nr. 44/2001 nuostatas, o šio reglamento nuostatas dėl jurisdikcijos, teismo sprendimų pripažinimo, vykdytinumo ir vykdymo bei teisinės pagalbos.

(45) Kadangi šio reglamento tikslų, t. y. nustatyti įvairias priemones, užtikrinančias veiksmingą išlaikymo išmokų tarpvalstybiniais atvejais išieškojimą ir tokiu būdu sudaryti palankesnes sąlygas laisvam asmenų judėjimui Europos Sąjungoje, valstybės narės negali deramai pasiekti, o Bendrija dėl šio reglamento masto ir poveikio gali juos pasiekti geriau, Bendrija gali patvirtinti priemones laikydamosi [ESS] 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu nenumatoma nieko, kas nėra būtina šiems tikslams pasiekti.“

4 Reglamento Nr. 4/2009 1 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Šis reglamentas taikomas išlaikymo prievolėms, atsirandančioms iš šeimos santykių, tėvystės ar motinystės, santuokos ar giminytės.“

5 Šio reglamento 3 straipsnyje numatyta:

„Jurisdikciją nagrinėti su išlaikymo prievolėmis susijusias bylas valstybėse narėse turi:

- a) tos vietos, kurioje yra atsakovo įprastinė gyvenamoji vieta, teismas; arba
- b) tos vietos, kurioje yra kreditoriaus įprastinė gyvenamoji vieta, teismas; <...>“

6 Minėto reglamento 4 ir 5 straipsniai susiję atitinkamai su teismo pasirinkimu ir jurisdikcija pagal atsakovo dalyvavimo teismo procese vietą.

7 Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnyje nurodyta:

„Valstybėje narėje nuolat gyvenančiam asmeniui kitoje valstybėje narėje byla dėl:

<...>

2) išlaikymo gali būti iškelta kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios arba gyvenamosios vietos teismuose arba, jeigu tokia byla yra susijusi su byla dėl asmens statuso, teisme, kuris pagal jam taikomą teisę turi jurisdikciją nagrinėti minėtas bylas, jeigu tokia jurisdikcija nėra pagrįsta vien tik vienos iš šalių pilietybe;

<...>“

Vokietijos teisė

- 8 2011 m. gegužės 23 d. Įstatymo dėl išlaikymo išmokų išieškojimo užsienio valstybėse (*Auslandsunterhaltsgesetz*; *BGBI.* 2011 I, p. 898, toliau – AUG) 28 straipsnyje nurodyta:

„1) Jei šalies įprastinė gyvenamoji vieta yra ne šalies teritorijoje, išimtinę jurisdikciją nagrinėti reikalavimus išlaikymo prievolių srityje [Reglamento Nr. 4/2009] 3 straipsnio a ir b punktuose nurodytais atvejais turi *Amtsgericht* [apylinkės teismas], turintis jurisdikciją *Oberlandesgericht* [aukštesnysis apygardos teismas], kurio veiklos teritorijoje yra atsakovo ar kreditoriaus [teisę į išlaikymą turinčio asmens] įprastinė gyvenamoji vieta, buvimo vietoje.

Kammergericht (Berlynas) veiklos teritorijoje jurisdikciją turi *Amtsgericht Pankow-Weißensee*.

2) *Länder* [federalinės žemės] vyriausybės turi teisę nutarimu perduoti šią jurisdikciją kitam *Oberlandesgericht* veiklos teritorijoje esančiam *Amtsgericht* arba, kai *Land* [federalinė žemė] yra keli *Oberlandesgerichte*, – vienam *Amtsgericht* dėl visų ar kelių *Oberlandesgerichte* veiklos teritorijų. *Länder* vyriausybės gali nutarimu perduoti savo įgaliojimus šioje srityje *Landesjustizverwaltungen* [teismų administracijos]“.

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

Byla C-400/13

- 9 Ieškovė pagrindinėje byloje, kurios įprastinė gyvenamoji vieta yra Metmane (Vokietija), 2013 m. gegužės 29 d. savo gyvenamosios vietos apylinkės teismui, t. y. *Amtsgericht Mettmann*, pateikė ieškinį, kuriame reikalavo, kad jos tėvas D. Verhaegen, gyvenantis Belgijoje, mokėtų išlaikymo išmoką. Išklausęs šalis tas teismas pagal AUG 28 straipsnio 1 dalį perdavė bylą *Amtsgericht Düsseldorf*.
- 10 *Amtsgericht Düsseldorf* mano, kad pagal Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio b punktą jis neturi jurisdikcijos nagrinėti bylos. To teismo teigimu, kompetentingas teismas yra tos valstybės narės vietos, kurioje įprastai gyvena ieškovė, teismas, šiuo atveju – *Amtsgericht Mettmann*.
- 11 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmiausia abejoja dėl AUG 28 straipsnyje numatytos „jurisdikcijų koncentracijos“ taisyklės procesų dėl išlaikymo prievolių atveju. Konkrečiai kalbant, dėl tokios jurisdikcijų koncentracijos šalies teritorijoje gyvenantys vaikai netenka galimybės kreiptis į jų įprastinės gyvenamosios vietos teismą, turintį jurisdikciją.
- 12 Šiomis aplinkybėmis *Amtsgericht Düsseldorf* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar AUG 28 straipsnio 1 dalis prieštarauja Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio a ir b punktams?“

Byla C-408/13

- 13 B. Huber gyvena Kelyje (Vokietija) ir reikalauja, kad jos sutuoktinis M. Huber, gyvenantis Barbadosė, mokėtų jai išlaikymo išmoką, kurią, jos nuomone, jis privalo mokėti po gyvenimo skyrium patvirtinimo. Ji pateikė ieškinį savo nuolatinės gyvenamosios vietos apylinkės teismui, t. y. *Amtsgericht Kehl*. Remdamasis AUG 28 straipsnio 1 dalimi tas teismas perdavė bylą *Amtsgericht Karlsruhe*, nes pastarasis teismas turi jurisdikciją dėl to, kad ieškovės įprastinė gyvenamoji vieta yra *Oberlandesgericht Karlsruhe* (Karlsruhės aukštesnysis apygardos teismas) veiklos teritorijoje.

- 14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat abejoja dėl AUG 28 straipsnio 1 dalies suderinamumo su Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio a ir b punktais.
- 15 To teismo teigimu, pagal Sąjungos teisės viršenybės principą Reglamentu Nr. 4/2009 visiškai pakeičiamos nacionalinės jurisdikcijos taisyklės. Jeigu šio reglamento 3 straipsnio a ir b punktais iš tiesų turėtų būti nustatoma ir tarptautinė jurisdikcija, ir teritorinė jurisdikcija, valstybėms narėms būtų draudžiama priimti jurisdikcijos taisykles, kuriomis nukrypstama nuo nustatytųjų minėtame reglamente.
- 16 *Amtsgericht Karlsruhe* mano, kad dėl minėtos nacionalinės nuostatos labai pasunkėja tarptautinis išlaikymo išmokų išieškojimas, o tai prieštarauja Reglamento Nr. 4/2009 tikslui, nes išlaikymo kreditoriai turėtų prašyti patenkinti jų reikalavimus kitame nei jų nuolatinės gyvenamosios vietos teisme, o dėl to būtų prarasta laiko. Be to, toks teismas neturėtų reikšmingų duomenų apie kreditoriaus vietinę ekonominę padėtį, kad būtų nustatyti jo poreikiai, ir apie skolininko gebėjimą mokėti išlaikymo išmokas.
- 17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat mini šalių pagrindinėje byloje norą, kad jurisdikciją turėtų ieškovės pagrindinėje byloje gyvenamosios vietos teismas, t. y. *Amtsgericht Kehl*, arba pasirenkant teismą, arba pagal atsakovo dalyvavimo teismo procese vietą.
- 18 Šiomis aplinkybėmis *Amtsgericht Karlsruhe* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:
- „Ar AUG 28 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa, kurioje numatyta, kad jeigu šalis neturi įprastinės gyvenamosios vietos šalies teritorijoje, *Amtsgericht*, turintis jurisdikciją *Oberlandesgericht* veiklos teritorijoje, kurioje yra atsakovo ar kreditoriaus įprastinė gyvenamoji vieta, turi išimtinę jurisdikciją nagrinėti reikalavimus dėl išlaikymo prievolių Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio a ir b punktuose numatytais atvejais, atitinka pastarąją nuostatą?“
- 19 2013 m. liepos 25 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-400/13 ir C-408/13 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimtas galutinis sprendimas.

Dėl prejudicinių klausimų

- 20 Atsižvelgdamas į šio sprendimo 17 punkte nurodytas aplinkybes, *Amtsgericht Karlsruhe* mano, kad Vokietijos įstatymas gali būti nesuderinamas su Reglamento Nr. 4/2009 4 ir 5 straipsniais. Tačiau svarbu pažymėti, kad, kaip teigia Komisija, minėtas teismas klausia Teisingumo Teismo tik dėl šio reglamento 3 straipsnio taikymo srities.
- 21 Reikia pridurti, kad iš prašymų priimti prejudicinį sprendimą aiškiai matyti, kad pagrindinės bylos susijusios tik su atveju, kai išlaikymo kreditorius pareiškia ieškinį skolininkui pastarojo įprastinės gyvenamosios vietos teisme. Todėl į prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismų klausimus reikia atsakyti atsižvelgiant tik į minėto reglamento 3 straipsnio b dalį.
- 22 Savo atitinkamais klausimais prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio b punktas turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiamas nacionalinės teisės aktas, kaip nagrinėjamas pagrindinėse bylose, kuriuo nustatoma teismų jurisdikcijų koncentracija tarpvalstybinių išlaikymo prievolių srityje pirmosios instancijos teismo, turinčio jurisdikciją apeliacinio teismo buvimo vietoje, naudai.
- 23 Pirmiausia reikia pažymėti, kad, kaip savo išvados 33 punkte pažymėjo generalinis advokatas, kadangi Reglamento Nr. 4/2009 nuostatomis dėl jurisdikcijos taisyklių buvo pakeistos atitinkamos Reglamento Nr. 44/2001 nuostatos, Teisingumo Teismo praktika, susijusi su nuostatomis dėl jurisdikcijos

išlaikymo prievolių srityje, esančiomis 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijoje dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32, toliau – Briuselio konvencija) ir Reglamente Nr. 44/2001, kuris yra Briuselio konvencijos tęsinys, tebėra reikšminga analizuojant atitinkamas Reglamento Nr. 4/2009 nuostatas.

- 24 Taip pat reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką su jurisdikcijos taisyklėmis susijusios nuostatos turi būti aiškinamos autonomiškai, atsižvelgiant į, pirma, to reglamento tikslus ir sistemą ir, antra, bendruosius principus, išplaukiančius iš nacionalinės teisės sistemų (pagal analogiją žr. Sprendimo *Cartier parfums-lunettes ir Axa Corporate Solutions assurances*, C-1/13, EU:C:2014:109, 32 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką ir Sprendimo *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, 24 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 25 Tokiomis aplinkybėmis Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio b punktą reikia aiškinti atsižvelgiant į jo tikslus, formuluotę ir sistemą, kurios dalis jis yra.
- 26 Šiuo aspektu, pirma, iš Reglamento Nr. 4/2009 45 konstatuojamosios dalies matyti, kad juo siekiama nustatyti įvairias priemones, užtikrinančias veiksmingą išlaikymo išmokų tarpvalstybiniais atvejais išieškojimą, ir tokiu būdu sudaryti palankesnes sąlygas laisvam asmenų judėjimui Sąjungoje. Pagal šio reglamento 9 konstatuojamąją dalį išlaikymo kreditorius turėtų galėti vienoje valstybėje narėje lengvai gauti sprendimą, kuris automatiškai būtų vykdytinas kitoje valstybėje narėje netaikant papildomų formalumų.
- 27 Antra, minėto reglamento 15 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad siekiant užtikrinti išlaikymo kreditorių interesų gynimą ir skatinti tinkamą teisingumo vykdymą Sąjungoje turi būti pritaikytos jurisdikcijos taisyklės, nustatytos Reglamente Nr. 44/2001.
- 28 Kalbant apie jurisdikcijos taisykles vykstant tarpvalstybiniam ginčams dėl išlaikymo išmokų, pažymėtina, jog Teisingumo Teismas jau turėjo galimybę dėl Briuselio konvencijos 5 straipsnio 2 punkto pažymėti, kad nukrypti leidžiančia nuostata, susijusia su jurisdikcijos taisyklėmis išlaikymo prievolių srityje, siekiama išlaikymo kreditoriui, kuris tokiaime procese laikomas silpnesniąja šalimi, suteikti ypatingą apsaugą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Farrell*, C-295/95, EU:C:1997:168, 19 punktą ir Sprendimo *Blijdenstein*, C-433/01, EU:C:2004:21, 29 ir 30 punktus). Reglamente Nr. 4/2009 numatytais jurisdikcijos taisyklėmis, kaip ir išdėstytosiomis minėtoje 5 straipsnio 2 dalyje, siekiama užtikrinti kreditoriaus ir teismo, turinčio jurisdikciją, artumą, kaip, beje, savo išvados 49 punkte pažymėjo generalinis advokatas.
- 29 Be to, reikia pabrėžti, kad tinkamo teisingumo vykdymo tikslą reikia suvokti ne tik atsižvelgiant į teismų organizavimo sistemos optimizavimą, bet taip pat, kaip savo išvados 69 punkte pažymėjo generalinis advokatas, į šalių interesus, tiek į ieškovo ar atsakovo, ir šalys privalo turėti galimybę, be kita ko, lengviau kreiptis į teismą ir numatyti jurisdikcijos taisykles.
- 30 Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio b punkte nustatytas kriterijus, kuriuo remiantis galima nustatyti teismą, turintį jurisdikciją priimti sprendimą dėl tarpvalstybinių ginčų dėl išlaikymo prievolių, t. y. „vieta, kurioje yra kreditoriaus įprastinė gyvenamoji vieta“. Šia nuostata, kuria nustatoma ir tarptautinė jurisdikcija, ir teritorinė jurisdikcija, siekiama suvienodinti kolizines jurisdikcijos normas (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Color Drack*, C-386/05, EU:C:2007:262, 30 punktą).
- 31 Teisingumo Teismui pateiktose rašytinėse pastabose Vokietijos vyriausybė ir Komisija pažymi, kad nors Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio b punkte nustatyta teismų, kompetentingų nagrinėti tarpvalstybinius ginčus dėl išlaikymo išmokų, tarptautinė ir teritorinė jurisdikcija, tik valstybėms narėms savo teismų organizavimo sistemose tenka nustatyti teismą, kompetentingą nagrinėti tokius ginčus, ir apibrėžti vietas, kurioje yra kreditoriaus įprastinė gyvenamoji vieta, teismų, kaip jie suprantami pagal Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio b punktą, veiklos teritoriją.

- 32 Šiuo aspektu reikia konstatuoti, kad nors kolizinės jurisdikcijos normos buvo harmonizuotos nustatant bendrus sąsajos kriterijus, teismo, turinčio jurisdikciją, nustatymas ir toliau priklauso valstybių narių kompetencijai (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Mulox IBC*, C-125/92, EU:C:1993:306, 25 punktą ir Sprendimo *GIE Groupe Concorde ir kt.*, C-440/97, EU:C:1999:456, 31 punktą), jeigu tie nacionalinės teisės aktai neprieštarauja Reglamento Nr. 4/2009 tikslams ar dėl jų šis reglamentas netampa neveiksmingas (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Zuid-Chemie*, C-189/08, EU:C:2009:475, 30 punktą ir pagal analogiją Sprendimo *C.*, C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, 79 punktą).
- 33 Šiuo atveju pirmiausia reikia išnagrinėti, ar byloje, kuriose nagrinėjamas išlaikymo klausimas, dėl jurisdikcijų koncentracijos, kaip nagrinėjamosios pagrindinėse byloje, šalies teritorijoje gyvenantys asmenys netenka Reglamentu Nr. 4/2009 jiems suteikto pranašumo, t. y. galimybės kreiptis į jų įprastinės gyvenamosios vietos teismą, turintį jurisdikciją.
- 34 Šiuo aspektu, kaip pažymėta M. Jenard parengto Pranešimo dėl 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL C 59, 1979, p. 1) 25 puslapyje, „išlaikymo kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos teismas gali geriausiai išsiaiškinti, ar jam reikia išlaikymo, ir nustatyti, kiek jam to reikia“.
- 35 Pažymėtina, jog įgyvendindamos šio sprendimo 28 ir 29 punktuose nurodytus tikslus valstybės narės nebūtinai privalo kiekvienoje vietovėje įsteigti teismus, turinčius jurisdikciją.
- 36 Tačiau svarbu, kad iš teismų, paskirtų spręsti ginčus išlaikymo prievolių srityje, jurisdikciją turėtų teismas, kuris užtikrintų ypač glaudžią sąsają su vieta, kurioje yra išlaikymo kreditoriaus įprastinė gyvenamoji vieta.
- 37 Šiuo aspektu Komisija pažymi, kad Reglamentu Nr. 4/2009 ribojama valstybių narių laisvė nustatant teismą, turintį jurisdikciją, nes tai turi būti teritorinė jurisdikcija, susijusi su kreditorių įprastine gyvenamąja vieta. Todėl teismas, turintis jurisdikciją, atitinkamos valstybės narės teismų organizavimo sistemoje turi būti skiriamas remiantis pagrįsta šio teismo ir kreditoriaus įprastinės gyvenamosios vietos sąsaja.
- 38 Nagrinėjamu atveju kompetentingas teismas pagal AUG 28 straipsnyje nustatytą taisyklę yra *Amtsgericht*, turintis jurisdikciją *Oberlandesgericht*, kuriam priklauso teritorinė jurisdikcija ir į kurį prireikus kreditorius galėtų kreiptis apeliacine tvarka, buvimo vietoje.
- 39 Todėl minėta nacionaline nuostata, pagal kurią vietos, kurioje yra kreditoriaus įprastinė gyvenamoji vieta, teismu, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio b punktą, skiriamas teismas, kurio veiklos teritorija gali nesutapti su teismo, turinčio jurisdikciją nagrinėti vidaus ginčus dėl to paties dalyko, veiklos teritorija, nebūtinai prisidedama siekiant artumo tikslo.
- 40 Tačiau, nors artumas tarp teismo, turinčio jurisdikciją, ir išlaikymo kreditoriaus yra vienas iš Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio b punktu siekiamų tikslų, jis nėra, kaip priminta šio sprendimo 26–29 punktuose, vienintelis šio reglamento tikslas.
- 41 Taigi, antra, reikia išnagrinėti, ar nacionalinės teisės aktu, kaip nagrinėjamuoju pagrindinėse byloje, gali būti pažeistas Reglamentu Nr. 4/2009 siekiamas tikslas – kiek įmanoma palengvinti tarptautinių išlaikymo išsiskolinimų išieškojimą, – nes juo gali būti apsunkintas procesas ir dėl to šalys sugaištų papildomo laiko, kuris nebūtų nereikšmingas.
- 42 Vokietijos vyriausybė ir Komisija teigia, kad teismų jurisdikcijų koncentracija tarpvalstybinių išlaikymo prievolių srityje, kaip nagrinėjamoji pagrindinėse byloje, turi teigiamą poveikį teisingumo vykdymui, nes ja suteikiama galimybė kreiptis į specializuotus teismus, taigi – turinčius daugiau specialių žinių nagrinėti tokio pobūdžio ginčus, dėl kurių, kaip jos teigia, dažnai kyla daug faktinių ir teisinių sunkumų.

- 43 Šiuo aspektu svarbu pažymėti, pirma, jog nors dėl skirtingos teismų, turinčių jurisdikciją išlaikymo prievolių srityje, geografinės veiklos teritorijos galima manyti, kad esant tarpvalstybiniam ginčui išlaikymo kreditoriui tam tikrais atvejais gali tekti įveikti didesnę atstumą, tokia prielaida nebūtinai pasitvirtina. Kreipdamosi į teismą šalys nebūtinai turi kiekvienu proceso etapu nuolat keliauti. Taigi, kaip pažymėta Reglamento Nr. 4/2009 23 konstatuojamojoje dalyje, siekiant apriboti bylų nagrinėjimo pagal šį reglamentą išlaidas, visų pirma reikia, ypač išklausančios bylos šalis, kuo daugiau naudotis šiuolaikinėmis ryšių technologijomis, nes tokiomis procesinėmis priemonėmis sudaromos sąlygos išvengti šalių kelionių.
- 44 Antra, jurisdikcijos taisykle, kaip nagrinėjamoji pagrindinėse bylose, kartu gali būti tenkinami šio sprendimo 26–29 nurodyti reikalavimai, t. y. nustatytos priemonės, užtikrinančios veiksmingą išlaikymo išmokų tarpvalstybiniais atvejais išieškojimą, išlaikymo kreditorių interesų apsaugą ir tinkamo teisingumo vykdymo skatinimą.
- 45 Jurisdikcijų koncentracija, kaip nagrinėjamoji pagrindinėse bylose, prisidedama plėtojant specialias žinias, o dėl to gali būti padidintas išlaikymo išmokų išieškojimo veiksmingumas, tuo pat metu užtikrinant tinkamą teisingumo vykdymą ir tenkinant ginčo šalių interesus.
- 46 Tačiau negalima atmesti, kad tokia jurisdikcijų koncentracija ribojamas veiksmingas išlaikymo išmokų tarpvalstybiniais atvejais išieškojimas, o dėl to prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai turi konkrečiai išnagrinėti esamą padėtį atitinkamoje valstybėje narėje.
- 47 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, jog Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio b punktas turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiama nacionalinės teisės norma, kaip nagrinėjamoji pagrindinėse bylose, kuria nustatoma teismų jurisdikcijų koncentracija tarpvalstybinių išlaikymo prievolių srityje pirmosios instancijos teismo, turinčio jurisdikciją apeliacinio teismo buvimo vietoje, naudai, išskyrus atvejį, jeigu šia norma prisidedama siekiant tinkamo teisingumo vykdymo tikslo ir ginamas išlaikymo kreditorių interesas, tuo pat metu skatinant veiksmingą tokių išmokų išieškojimą, tačiau tai turi patikrinti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 48 Kadangi šis procesas pagrindinių bylų šalims yra vienas iš etapų prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismų nagrinėjamoje bylose, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šie teismai. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje 3 straipsnio b punktas turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiama nacionalinės teisės norma, kaip nagrinėjamoji pagrindinėse bylose, kuria nustatoma teismų jurisdikcijų koncentracija tarpvalstybinių išlaikymo prievolių srityje pirmosios instancijos teismo, turinčio jurisdikciją apeliacinio teismo buvimo vietoje, naudai, išskyrus atvejį, jeigu šia norma prisidedama siekiant tinkamo teisingumo vykdymo tikslo ir ginamas išlaikymo kreditorių interesas, tuo pat metu skatinant veiksmingą tokių išmokų išieškojimą, tačiau tai turi patikrinti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai.

Parašai.